

[Setkání s uměleckým dílem a modlitba]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 23. 4. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 23. 4. 2000

[Setkání s uměleckým dílem a modlitba]

Setkávání s uměleckým dílem, stejně jako setkávání s myšlenkovým (např. filosofickým) dílem má cosi společného s modlitbou, i když se jinak mnohými vlastnostmi od sebe liší: tím společným je to, co lze velmi zřetelně ukázat na reflexi resp. na jejím filosofickém rozboru, analýze. Akceptujeme-li rozpoznání, že vlastní umělecké dílo není totožné s artefaktem (jako s tím, co lze mít „prostě před sebou“), ale že je čímsi jako nepředmětnou normou každého svého chápání a prožívání ze strany člověka-příjemce, a akceptujeme-li, že vlastním časovým „místem“ takového díla je budoucnost, je zřejmé, že setkání s nepředmětným „vlastním“ dílem se může odehrávat pouze tam, „kde“ („kdy“) toto dílo „je“ doma, tedy nejen mimo přítomnost, nýbrž „před“ ní ve smyslu časovém, kdy nelze ještě mluvit o „jsoucnosti“. Jak se vůbec může člověk, který se chce setkat s uměleckým dílem nejen v jeho předmětné (artificiální) podobě, nýbrž v jeho autentičnosti, tj. nejsoucnosti, sám dostat takto mimo svou vlastní aktuální přítomnost? Jak chce, jak může ze své dané přítomnosti vykročit či vystoupit, aby v tomto setkání byl sám „při tom“? Jediný výklad, který mi napadá, je ten, který připouští, že člověk může být nějakým způsobem „přítomen“ také ve své ne-přítomnosti, tj. tak, že sám sebe nechá jakoby „za sebou“. A to je právě to, co charakterizuje také modlitbu: v ní se člověk vztahuje mimo sebe ne k nějaké předmětné skutečnosti (to by byla přece modla), ale tak, že se setkává s ryzí nepředmětností, aby získal odstup jak sám od sebe, tak od situace, do níž je jakoby vklíněn a v níž je uzavřen, uzamčen. A tím právě modlitba připomíná reflexi: tou nejpodstatnější funkcí reflexe je právě nalezení odstupů od sebe, tj. od své danosti, minulosti, a získání nového přístupu nejen k tomu, co je dáno, nýbrž zejména k tomu, co dáno není, nýbrž co teprve „má být“. Problém je ovšem v tom, že odstup od danosti (i vlastní) není ještě zárukou nalezení cesty k tomu, co „má být“ (včetně jeho uskutečňování, neboť obojí je neoddělitelné). To je pak otázka jiná, totiž otázka toho, co je „tím pravým“, co „býti má“. A tady je ohniskem celé problematiky otázka pravdy, neboť teprve ve světle pravdy se nejenom to, co jest, ale i to, co není, může vyjevit jako pravé nebo jako nepravé.

(Písek, 000423-1.)